

К.е.н. Гаврилко Т.О., Тищук Д.В.

Національний авіаційний університет, Україна

Ризики використання новітніх фінансових технологій

Поняття «ризик» походить від латинського слова «resēcō» – відсікати, скорочувати або давньо-грецького – небезпека. У сучасному трактуванні термін «ризик» означає поєднання трьох елементів: здійснення події в результаті реалізації ризикової ситуації, імовірності настання цієї події та наслідків події, що може призвести як до негативних наслідків, так і до позитивних результатів [1].

Ризики можна класифікувати, використовуючи наступні ознаки:

1. За джерелами ризику: техногенний, природний, побутовий, соціально-політичний.

2. За видами чинників ризику: зовнішній; внутрішній.

3. За критеріями ризику: індивідуальний, соціальний, територіальний, колективний.

4. За масштабами небезпеки: абсолютно прийнятний, прийнятний; гранично-допустимий; недопустимий.

5. За можливими видами збитків: матеріальний, екологічний, соціальний.

6. За величиною ризику: низький, середній, високий, дуже високий.

7. Залежно від професії: професійний, непрофесійний.

8. За сприйняттям людьми: добровільний, недобровільний.

До джерел виникнення ризику при впровадженні новітніх фінансових технологій слід віднести основні групи факторів, які формують трирівневу систему: 1-й рівень – фактори, які спричиняються станом макросередовища; 2-й рівень – фактори, які породжують ризики зі сторони мікрооточення; 3-й рівень – фактори, які зосереджуються у внутрішньоорганізаційному середовищі.

Ризики першого рівня в більшості випадків знаходяться поза зоною контролю підприємства, до них відносяться:

1. Економічні та політичні ризики. Через політичну нестабільність, зростання інфляції, недосконалість податкової системи, падіння платоспроможності населення компанія може втратити свої конкурентні переваги.

2. Технологічні ризики тісно пов'язані зі зростанням технічного прогресу. Зміни в технологічній сфері можуть призвести до появи інновацій, які здатні перетворити впроваджувану технологію в неконкурентоспроможну і непотрібну для споживачів.

3. Екологічні ризики визначені як можливі втрати інноваційних компаній із-за погіршення екологічних умов внаслідок його виробничої діяльності.

Ризики другого рівня групуються наступним чином:

1. Ризик конкуренції. Виникає через поведінку головного конкурента господарювання. Вони особливо великі у високорентабельних галузях, що мають інтенсивний розвиток. Імовірність отримання додаткового прибутку посилює тенденцію витіснення найслабших конкурентів з ринку.

2. Торгові та маркетингові ризики. Вони виникають при зміні умов взаємодії виробничої компанії з торговими та збутовими посередниками.

3. Ризики постачання, спричинені змінами в договорах постачання. Це особливо небезпечно для компаній, які використовують дефіцитну сировину або отримують її від обмеженої кількості постачальників.

4. Ризик зі сторони споживацької аудиторії. Через мінливі потреби та уподобання споживачів на момент впровадження нової фінансової технології у них може знизитись активність щодо такого роду продуктів.

Ризики третього рівня потребують особливої уваги, так як вони пов'язані з оцінкою готовності самого підприємства до впровадження новітніх фінансових технологій:

1. Ризики невідповідності інноваційної стратегії підприємства наявним ресурсам (фінансовим, виробничим, людським), технологічним та організаційним можливостям підприємства.

2. Ризики неадекватності рівня організаційної культури, існуючих цінностей та норм перетворенням, якими може супроводжуватись впровадження нової фінансової технології.

3. Ризики невідповідності професійної компетентності працівників та недостатній рівень їх інноваційної свідомості, що може стати перешкодою до сприйняття та користування новими фінансовими технологіями.

4. Ризики управлінської діяльності, які стосуються прийняття як стратегічних, так і тактичних рішень. Насамперед це відноситься до рішень, які приймаються за умов повної або часткової невизначеності. При прийнятті стратегічних рішень існує імовірність неправильного формулювання цілей підприємства, необ'єктивна оцінка стратегічного потенціалу підприємства, помилки у прогнозуванні стану зовнішнього середовища на довгострокову перспективу.

Для забезпечення сталості та безперебійності функціонування підприємств, які стоять на шляху впровадження новітніх фінансових технологій, є необхідним формування і постійне використання системи ризик-менеджменту інновацій, яка представляє собою комплекс методів, прийомів та заходів для прогнозування виникнення ризикових ситуацій, визначення джерел ризику та їх видів для попередження, зменшення рівня ризиків для запобігання несприятливих наслідків та створення умов одержання додаткового прибутку.

На сьогоднішній день не існує однозначних рекомендацій щодо організації ризик-менеджменту на інноваційному підприємстві. Прихильники традиційного підходу вважають достатнім створення на підприємстві окремого підрозділу, який займається питаннями попередження та мінімізації втрат від ризикових подій.

Слідування сучасній концепції ризик-менеджменту означає безпосередню участь всіх працівників підприємства в інтегрованому механізмі управління ризиками, виходячи із превалюючого сприйняття ризиків як додаткових можливостей, а не тільки загроз, яких необхідно уникати.

Узагальнення досвіду підприємств-інноваторів у фінансовій сфері дає можливість визначити послідовність кроків по управлінні ризиками при впровадженні нових технологій [3]:

1.Формування стратегії управління ризиками, яка ґрунтується на філософії підприємства стосовно ризиків і конкретизація у відповідних документах.

2.Виявлення факторів ризику на основі конкретизації джерел їх виникнення.

3.Оцінка ризиків та наслідків ризикових подій (негативних чи позитивних), а також імовірності їх настання (високої, помірної, низької).

4.Побудова карти (матриці) ризиків на основі попереднього ранжування ризиків із застосуванням коефіцієнтів їх значущості та відбору найбільш пріоритетних ризиків.

5.Вибір підходів до управління ризиками: уникнення ризиків, утримання чи передача ризиків.

6.Аналіз результатів прийняття ризикованих рішень і, у випадку необхідності, здійснення коригуючих дій стосовно всіх етапів управління ризиками.

Ризик-менеджмент потребує глибокого вивчення процесів, що відбуваються на підприємстві, що дає можливість створити умови для впровадження нових фінансових технологій, які уже сьогодні стають важливою складовою життєдіяльності підприємства.

Література:

1. Циба Я.В. Підходи до розуміння поняття «ризик». URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2761> (дата звернення: 20.11.2021).

2. Верещагіна Г.В., Плеханова Т.Є. Впровадження системи ризик-менеджменту на підприємстві в умовах інноваційної діяльності. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/implementation-of-risk-management-system-in-enterprise-in-conditions-of-innovation-activity/> (дата звернення: 21.11.2021).

3. Сітак І., Івахненко А. Особливості управління ризиками в сучасних умовах. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/2519-4461.2020.2.125> (дата звернення: 22.11.2021).